

۲۰ دسامبر ۲۰۲۳

United Nations Assistance Mission in Afghanistan

گزارش مختصر نماینده ویژه سرمنشی به شورای امنیت

گزارش مختصر به شورای امنیت سازمان ملل متحد
توسط روزا اتونبایوا، نماینده ویژه سرمنشی برای افغانستان
نیویارک، ۲۰ دسامبر ۲۰۲۳

[طوری که ارائه شد]

آقای رئیس،

من مستحضر هستم که شورای امنیت طی ماه گذشته چند مرتبه وضعیت افغانستان به شمول وضعیت زنان، و ارزیابی مستقل سفیر سنیرلی اوغلو را مورد مذاقه قرار داده است. در جهانی که بحران چند برابر شده است، من از توجه فعلی به افغانستان سپاسگذار هستم. اکثر افغان ها برایم گفتند که هراس دارند فراموش شوند چنانچه در گذشته شده بودند. من قویاً باورمند هستم که نقش من و نقش یوناما جلوگیری از چنین وضعیتی است.

ما اخیراً ۷۵مین سال تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر توسط مجمع عمومی سازمان ملل متحد را که به تاریخ ۱۰ دسامبر ۱۹۴۸ صورت گرفت، تجلیل نمودیم. افغانستان از تصویب کنندگان اصلی این اعلامیه بود. اما مولفه های کلیدی وضعیت امروزی حقوق بشر در افغانستان بیانگر تبعیض سیستماتیک علیه زنان و دختران، سرکوب اختلافات سیاسی و آزادی بیان، عدم نمایندگی معنی دار از اقلیت ها، و موارد قتل های فراقانونی، دستگیری و توقیف های خودسرانه، شکنجه و بدرفتاری می باشد. به رغم آزادی دو فعال زن در این اواخر، تعدادی از مدافعین حقوق بشر و کارمندان رسانه ها کماکان در توقیف خودسرانه به سر می برند.

عدم پیشرفت در رسیدگی موضوعات مربوط به حقوق بشر یکی از عوامل کلیدی در عقب بن بست کنونی می باشد.

پذیرفتن نورم و معیارهای جهانی و تلاش در راستای رعایت آن طوریکه در میثاق های ملل متحد که افغانستان آنها را تصویب کرده آمده است، کماکان شرط غیر قابل معامله برای اختصاص کرسی در سازمان ملل متحد می باشد چنانچه هماهنگ کننده ویژه این را واضح ساخت و ما همواره آن را به مسئولین در افغانستان یادآور می شویم.

یوناما با مسئولین حاکم پیرامون حقوق بشر در حال تعامل است. در بعضی موارد مانند رفتار با افراد تحت توقیف، بحث های صورت گرفته است. ما مشاهده می کنیم که تعدادی زیادی از مسئولین حاکم آماده تعامل بیشتر با یوناما بوده و می خواهند آگاهی بیشتر پیرامون معیارهای حقوق بشر کسب کنند. گفتگو ها و هدایات بر مبنای یافته ها و پیشنهادات مندرج گزارش های حقوق بشر یوناما صورت می گیرد که آخرین آن نحوه ی پاسخ مسئولین حاکم به شکایات مبنی بر خشونت های جنسیتی علیه زنان و دختران می باشد.

آقای رئیس،

وضعیت بشری کماکان مایه‌ی نگرانی بزرگ می باشد. ما در حالی به سوی زمستان دیگر می رویم که بیش از ۲۰ میلیون تن به مساعدت نیاز دارند. با توجه به کاهش در مساعدت ها و با افزایش عرضه‌ی مساعدت ها، تعداد زیاد افغان ها آسیب پذیرتر نسبت به عین زمان در سال گذشته خواهند بود. اداره هماهنگی مساعدت های بشردوستانه (اوپا) به نوبه‌ی خود جزئیات بیشتر خواهد داد، مگر من می خواهم با استفاده از صدای خود روی استعجالیت این مسئله تاکید نمایم.

مسئولین حاکم کماکان سطح امنیت نسبتاً خوب را حفظ کرده اند. مواد منفجرناشده هنوز هم نگرانی جدی در افغانستان به ویژه برای اطفال باقی است. روابط میان ریاست هماهنگی ماین پاکي مسئولین حاکم و سازمان ملل متحد بهتر شده و موانعی که هماهنگی را محدود می ساخت، در اکتوبر امسال برداشته شد.

اهل تشییع هنوز هم در معرض خطر احتمالی نامتوازن قرار دارد. سه حمله در مدت زمان تحت پوشش گزارش اخیر سرمنشی ثبت شد که باعث کشته شدن ۳۹ تن گردید. مسئولیت تمام این حملات را شاخه خراسان داعش به عهده گرفت. سه حمله‌ی دیگر بالای علمای شیعه در هرات ۹ اهل تشییع را کشت.

در عین زمان، کشور های منطقه در مورد تهدیدات احتمالی بیشتر از داخل افغانستان عمیقاً ابراز نگرانی کردند. مشخصاً، پاکستان معتقد است که مسئولین حاکم اقدامات بسیار اندک را در امر مبارزه با تحریک طالبان پاکستانی که مسئولیت حملات بزرگ تروریستی اخیر در داخل پاکستان را به عهده گرفت، روی دست گرفته است.

هفته گذشته من از اسلام آباد دیدن کردم و موضوع اخراج شهروندان بدون اسناد را که در پاکستان زندگی می کنند، مطرح نمودم. اکثر این افغان ها بعد از سقوط جمهورییت فرار نموده بودند. دفتر کمیشنی عالی سازمان ملل متحد برای مهاجرین "اطلاعیه‌ی مبنی بر عدم برگشت" به افغانستان را در آگست ۲۰۲۱ صادر کرد و به دلیل وضعیت بشری و حقوق بشری در افغانستان، این اطلاعیه را در فبروری ۲۰۲۳ تمدید کرد. این [اطلاعیه] بالای تمام شهروندان افغانستان بدون در نظر داشت وضعیت قانونی شان قابل تطبیق می باشد.

این پالیسی و دلایل آن باعث تیرگی روابط میان دو کشور شده است. این بسیار مهم است که هر دو طرف تدابیری را جهت جلوگیری از بیشتر شدن وخامت اوضاع روی دست گرفته و کار روی موضوعات مربوط به منافع مشترک را آغاز نمایند. من این را هم به کابل و هم به اسلام آباد انتقال داده ام.

تقریباً نیم میلیون افغان در آستانه‌ی زمستان برگشته اند. من شخصاً در سرحد بوده‌ام جائیکه گروهی از مدد رسانان بشردوستانه مستمر با مسئولین حاکم جهت ارائه مساعدت ها کار می کنند. این یک همکاری موثر ثابت شده است و مسئولین حاکم به رغم نبود منابع، کاملاً به گونه‌ی مسلکی عمل کرده اند. برگشت کنندگان فقیرترین فقراء هستند. به تعداد ۸۰۰۰۰ تن آنها هیچ جا برای رفتن در افغانستان ندارد. پیامد های حقوق بشری مشخصاً برای زنان و دخترانی که مجبور به برگشت شده اند، شدیدتر می باشد.

آقای رئیس،

کیفیت تعلیم در افغانستان یک نگرانی روز افزون می باشد. جامعه جهانی به درستی روی نیاز به لغو ممنوعیت تعلیم دختران تأکید نموده است، ولی کیفیت رو به وخامت معارف و دسترسی به آن، پسران را نیز متأثر می سازد.

ما شواهد بیشتر و بیشتر دریافت کرده ایم که دختران در هر سنی اجازه دارند به مدارس بروند. با آنهم، این کاملاً روشن نیست که چه چیز شامل مدرسه می شود، آیا نصاب درسی معیاری وجود دارد که اجازه ی آموزش مضامین مدرن را می دهد، و به چه تعداد دختران می توانند در مدارس درس بخوانند.

گفته می شود که وزارت معارف مسئولین حاکم در حال ارزیابی این مکاتب و همچنان بازنگری نصاب تعلیمی مکاتب دولتی می باشد. مقامات معارف مسئولین حاکم همواره به ما می گویند که در حال ایجاد شرایط برای برگشت دختران به مکاتب هستند. ولی زمان می گذرد و یک نسلی از دختران عقب مانده اند. ناتوانی در تهیه ی نصاب تعلیمی مدرن و موثر با قابلیت دسترسی مساوی برای دختران و پسران، تطبیق برنامه های مسئولین حاکم در امر خودکفائی اقتصادی را ناممکن خواهد ساخت.

آقای رئیس،

در گزارش قبلی، من به مشکل عمیق تغییر اقلیم در افغانستان اشاره نمودم. از آن زمان تا اکنون، ۲۸مین کنفرانس تغییر اقلیم سازمان ملل متحد در دوی روی برگزار شد. یوناما تلاش کرد تا زمینه را برای اشتراک هیئت تخنیک از افغانستان فراهم سازد. اما به دلیل پیچیدگی در به رسمیت شناخته شدن، قادر به این کار نشدیم. افغانستان یکی از کشورهای جهان است که تغییرات اقلیمی بیشترین تأثیر را روی آن داشته، در حالیکه کمترین سهم را در عوامل [تغییرات اقلیمی] دارد. من هنوز هم معتقد هستم که نیاز است تا مسئولین حاکم بخشی از این گفتگوی جهانی باشند.

رسیدگی به بحران اقلیمی افغانستان باید اولویت بیشتر نسبت به سیاست داشته باشد. کمبود آب ناشی از خشکسالی در حدی شدید می باشد که در سراسر کشور حس می شود - از روستا ها که مردم مزارع و کشتزار های شان را به دلیل نبود آبیاری ترک می کنند، گرفته تا پایتخت کشور که آب های زیر زمینی آن تقریباً خشک شده و میلیون ها تن با نبود آب آشامیدنی مصئون مواجه می باشند.

افغان ها نمی توانند به تنهایی به این چالش رسیدگی نمایند، و تأثیرات آن محدود به سرحدات افغانستان نخواهد بود. مسئولین حاکم ابراز علاقه کرده اند تا در این مورد با جامعه جهانی تعامل نمایند. آنها مسئولیت های شان در امر رسیدگی به این چالش، به شمول رعایت تعهدات افغانستان در کنوانسیون چهارچوب سازمان ملل متحد برای تغییر اقلیم (UNFCCC) و توافقنامه پاریس، را می پذیرند. من از همه می خواهم تا راه هایی را برای شامل ساختن افغانستان در نشست های بعدی پیرامون تغییر اقلیم جستجو نمایند.

عرصه ی دیگری که همکاری گسترده در آن وجود دارد، مبارزه با مواد مخدر می باشد. طوریکه دفتر سازمان ملل متحد برای مبارزه با مواد مخدر (UNODC) گزارش داد، مسئولین حاکم توانستند کشت تریاک را الی ۹۵ درصد کاهش دهند که رسیدگی به نگرانی دوامدار جهان بود. در کابل من گروه کاری سفراء را ایجاد کردم تا برنامه ی جهانی را برای مساعدت به دهاقین متضرر و همچنان معتادین فراهم سازد. با وجود آن، ما به توجه و تمرکز جهانی بیشتر در این مورد از سوی تمویل کنندگان و منطقه نیاز داریم.

آقای رئیس،

اکنون می خواهم به گزارش سفیر سنیرلی اوغلو، هماهنگ کننده ویژه، و دیدگاه یوناما برای آینده پردازم.

من از ارزیابی مستقل استقبال می کنم. این ارزیابی روشنی لازم را پیرامون بعضی از موضوعات انداخت و ارزیابی های یوناما را تأیید نمود. مهمتر از همه، این ارزیابی نکته آخر را به گونه ای واضح بیان کرد - دولت افغانی کاملاً مدغم در سیستم جهانی، بدون گذشتن از مراحل بیشتر خشونت و در مطابقت با حقوق بین الملل.

این گزارش برای هر عضو حاوی مطلبی است که مورد قبول آن عضو نیست، ولی من از همه خواسته ام تا روی هدف بزرگتر تمرکز نمایند.

در این راستا، ما ملاحظه نمودیم که مسئولین حاکم تعیین نماینده ویژه را غیر قابل قبول می پندارند. وزیر خارجه مسئولین حاکم اظهار داشت که [تعیین] نماینده ویژه سازمان ملل متحد در افغانستان در طول تاریخ یک کار مثبت نبوده است.

در مجموع، واکنش مسئولین حاکم به این گزارش بیانگر ترجیح رویکرد دوجانبه نسبت به چند جانبه است. آنها کماکان اصرار دارند که ممنوعیت تعلیم دختران و کار زنان موضوع داخلی است، هرچند در تناقض با مکلفیت های مندرج میثاق قرار دارد. من هراس دارم که این رویکرد باعث طولانی شدن بن بست خواهد شد که هدف گزارش رسیدگی به آن بود.

آقای رئیس،

فکر میکنم رویکرد بعدی ما باید به دو اصل استوار باشد. اول، توافق دوامدار و مشرح جهانی در مورد افغانستان. امیدوار هستم که این را در نشست بعدی نمایندگان ویژه کسب کنیم. دوم، استفاده نهایت بیشتر از تمایل مسئولین حاکم به گفتگو با اعضای جامعه جهانی. گفتگو مشروعیت نمی بخشد. می توان از آن برای ابراز نارضایتی استفاده نمود و در عین زمان برای تغییر تشویق کرد. ما اکثراً در مورد نیاز به کسب تجربه از تعامل ما پس از آگست ۲۰۲۱ صحبت می کنیم. من معتقد هستم که تجربه اول اینست که تعامل به اندازه کافی وجود نداشته است. تعاملات مستقیم بیشتر باید با مسئولین حاکم منجمله در کابل صورت گیرد.

من از سازمان همکاری های اسلامی بابت تدویر کنفرانس بسیار مهم در مورد زنان در اسلام که در ماه گذشته در جده برگزار شد، سپاسگذاری می نمایم. اظهار وحدت از سوی جامعه اسلامی در مورد حقوق زنان یک امر ضروری بود. تدویر دوامدار همچو برنامه ها بدون شک تاثیر مثبت خواهد داشت.

با توجه به بن بست پیرامون حقوق زنان، یوناما یک سلسله تعاملات موفق در مورد اقلیم، قرضه های کوچک، مبارزه با مواد مخدر و اعتیاد به مواد مخدر، ماین پاکی، انکشاف سکتور خصوصی، حقوق بشر و حکومتداری داشته است. این عرصه هایی است که تاثیر مستقیم روی زندگی میلیون ها شهروند افغانستان دارد. مساعدت های تخنیکي در سطح کاری برای وزارت های مسئولین حاکم که خدمات در این عرصه را ارائه می کنند، نیاز است.

از جانب مسئولین حاکم، آنها مکلف اند تا ارزش پیشنهاد چند جانبه را که برای شان از سوی هماهنگ کننده ویژه ارائه شد، درک نمایند. این امر موضوع افغانستان را در زمانی مطرح می کند که سایر موضوعات در آجندای بین المللی گنجانیده شده است و راهکاری را توضیح می دهد که بالآخره به معضل ارتباط افغانستان با جامعه جهانی رسیدگی می کند. با آنها، نیاز است تا تمام جناح ها توافق داشته باشند.

آقای رئیس، من با تمام منابعی که در اختیار دارم، به هر نوع تلاش ادامه خواهم داد تا جناح های ذیدخل را به سمتی ترغیب کنم که باعث کسب توافق می شود.

تشکر.
